

Viborg Kommune
Teknik & Miljø
Prinsens Alle 5
8800 Viborg

Hans Jørn Laursen, direktør for Teknik & Miljø
Jørgen Jørgensen, chef for Natur og Vand
Florian Rasmussen, biolog

Sendt på mail til hajl@viborg.dk, jojo@viborg.dk og flr@viborg.dk

GUDENAACENTRALENS BEMÆRKNINGER TIL UDKAST TIL VÆSENTLIGHEDSVURDERING

Jeg henviser til Viborg Kommunes brev af 1. april 2020, der indeholder kommunens udkast til væsentlighedsvurdering i forhold til fortsat drift af Tangeværket.

Viborg Kommune har foreløbigt vurderet, at det ikke kan afvises, at projektet medfører en væsentlig påvirkning af arter, der er beskyttet i Natura 2000-område N45 og N14 i henhold til habitatdirektivet. Der skal derfor umiddelbart gennemføres en konsekvensvurdering inden, at kommunen træffer afgørelse efter vandforsyningsloven og vandløbsloven.

Viborg Kommune har bedt Gudenaacentralen om at kommentere på kommunens udkast til væsentlighedsvurdering senest 19. maj 2020, hvorefter vurderingen vil blive forelagt kommunens Klima- og Miljøudvalg.

Som advokat for Gudenaacentralen har jeg følgende, overordnede bemærkninger til væsentlighedsvurderingen.

1. BEMÆRKNINGER TIL VÆSENTLIGHEDSVURDERINGEN

Det er Viborg Kommunes vurdering, at projektet potentielt kan påvirke vandområdeplanens kvalitetselementer og arterne bæklampret, flodlampret, havlampret, odde og stavsild, jf. side 3 i udkastet.

På grund af vurderingens videnskabelige og tekniske karakter har Gudenaacentralen bedt NIRAS om at bistå dem som teknisk rådgiver i sagen.

NIRAS har gennemgået kommunens udkast til væsentlighedsvurdering og har en række bemærkninger vedrørende blandt andet lampretter, stavsild og vandområdeplanlægning. Bemærkningerne er vedlagt som bilag til dette brev.

Jeg gør for en ordens skyld opmærksom på, at bemærkningerne i dette brev fremsættes på vegne af Gudenaacentralen. Og derfor gør jeg ligeledes opmærksom på, at Viborg Kommune i medfør af forvaltningslovens § 19 har pligt til at inddrage og forholde sig til kommentarerne og oplysningerne i bilaget forud for, at der træffes endelig afgørelse om udarbejdelse af en konsekvensvurdering.

2. BEMÆRKNINGER TIL PLIGTSUBJEKTET EFTER HABITATDIREKTIVET

Nedenfor følger Gudenaacentralens indsigelser om pligtsubjektet efter habitatdirektivet.

Viborg Kommune har i udkastet til væsentlighedsvurdering anført følgende, jf. side 7:

"På baggrund af kommunens kendskab til området og ovenstående vurdering, vurderes samlet, at det ikke kan afvises, at en realisering af det ansøgte projekt vil kunne resultere i en væsentlig påvirkning af arter på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N14 og N45.

Det vurderes desuden, at der er risiko for, at projektet kan være årsag til, at et eller flere kvalitetselementer, falder et niveau og at projektet indebærer en risiko for, at der ikke opnås en god tilstand for overfladevandområderne.

På den baggrund vil Viborg Kommune bede ansøger om at tilvejebringe oplysninger eller gennemfører egentlige undersøgelser så Viborg Kommunen kan udarbejde en konsekvensvurdering." (vores fremhævning)

Min klient, NIRAS og jeg forstår det citerede afsnit således, at det er Viborg Kommunes opfattelse, at det påhviler Gudenaacentralen som ansøger at fremskaffe de nødvendige oplysninger og gennemføre undersøgelser til brug for konsekvensvurderingen.

Min klient, NIRAS og jeg er ikke enig heri, og det gøres således gældende, at Viborg Kommunes opfattelse beror på en misforståelse af dels officialprincippets udstrækning, dels pligtsubjektet efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, og habitatbekendtgørelsens § 6. Hertil bemærkes i øvrigt, at Viborg Kommune heller ikke har fremsat en afgrænsning af undersøgelsens omfang, og det er derfor ikke muligt at vurdere pålæggets omfang og rimelighed, såvel teknisk og økonomisk.

Efter officialprincippet har Viborg Kommune ansvaret for og pligten til at sikre, at sagen oplyses tilstrækkeligt. Officialprincippets generelle regler for sagens oplysning gælder også i relation til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, og habitatbekendtgørelsens § 6.

Da hverken habitatdirektivet eller habitatbekendtgørelsen indeholder hjemmel til at påføre ansøgeren sagsoplysningspligten, kan Gudenaacentralen i henhold til officialprincippet alene pålægges at gennemføre undersøgelser og tilvejebringe oplysninger, som Gudenaacentralen allerede er i besiddelse af, eller som Gudenaacentralen uden større vanskeligheder og omkostninger vil kunne fremskaffe/foretage.

Henset til, at det umiddelbart vil være særligt omkostningstungt og besværligt for Gudenaacentralen at gennemføre "*egentlige undersøgelser*" til brug for konsekvensvurderingen, er det min klare vurdering, at Viborg Kommune ikke lovligt kan pålægge Gudenaacentralen at foretage sådanne undersøgelser.

Dette er også fast antaget i EU-Domstolens praksis, hvorefter oplysningspligten med hensyn til screening og konsekvensvurdering (alene) påhviler den kompetente myndighed. Som eksempel henvises til dommen C-461/17 Holohan m.fl.

I relation til spørgsmålet, om habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, forpligter ansøgeren eller den kompetente myndighed, udtalte EU-Domstolen følgende, jf. dommens præmis 44-45:

"I henhold til ordlyden af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, påhviler disse forpligtelser ikke bygherren, uanset om bygherren, som det er tilfældet i den foreliggende sag, er en offentlig myndighed, men derimod den kompetente myndighed, dvs. den myndighed, som medlemsstaterne har udpeget til at udføre de opgaver, der følger af dette direktiv.

Heraf følger, at denne bestemmelse pålægger den kompetente myndighed at identificere og vurdere alle aspekter af en plan eller et projekt, som kan påvirke bevaringsmålsætningerne for en beskyttet lokalitet, inden den pågældende tilladelse gives."

Dermed fastslår EU-Domstolen, at ansøgeren ikke kan pålægges at fremskaffe de oplysninger eller foretage de undersøgelser, som er nødvendige for, at myndigheden kan foretage en vurdering efter habitatdirektivets art. 6, stk. 3. Oplysnings- og undersøgelsespligten påhviler således udelukkende den kompetente myndighed – i dette tilfælde Viborg Kommune.

Samlet er det derfor i strid med officialprincippet, hvis Viborg Kommune beder Gudenaacentralen om at tilvejebringe oplysninger eller gennemføre egentlige undersøgelser til brug for kommunens udarbejdelse af konsekvensvurdering.

Viborg Kommune kan rette henvendelse til undertegnede, hvis der er spørgsmål.

Med venlig hilsen

Henriette Soja

Notat

Gudenaacentralen

Tangeværket

Kommentering af udkast til væsentlighedsvurdering

Projekt ID:
Ændret: 18-05-2020 13:25
Revision:

Udarbejdet af CAB
Kontrolleret af BJP
Godkendt af TSV

Kommentarer vedr. fisk og vandområdeplanlægning

Nedenfor findes NIRAS kommentarer til Viborg Kommunes udkast til en væsentlighedsvurdering af fortsat drift af Tangeværket i Gudenåen ved Tange (af 01.04.2020).

Lampretter i Gudenå

I forhold til notatet fra december 2019 (bilag 8 til ansøgningen), så er der indkommet yderligere oplysninger om lampretforekomsterne i Gudenåen. Miljøstyrelsen ved Aase Rodkjær (specialkonsulent i Miljøstyrelsen Østjylland) har således oplyst, at de har undersøgt forekomsten af alle tre lampretarter i Gudenå-systemet i 2016. I den forbindelse blev der foretaget målrettede undersøgelser efter hav- og flodlampret i Tjærbæk, Hevring Å, Gudenå og Lilleåen. Resultatet var at disse arter ikke blev fanget. De præcise stationer og anvendte metoder er dog ikke kendt på nuværende tidspunkt (Miljøstyrelsen er forespurgt, men har ikke svaret endnu).

Yderligere oplysninger om de seneste undersøgelser kunne med fordel indhentes hos Aase Rodkjær, som supplement til bilag 8.

Stavsild i Gudenå

Referencen på side 5 i udkast til væsentlighedsvurdering, der angiver stavsild som *"vidt udbredt, men fåtalligt forekommende"* er med stor sandsynlig møntet på udbredelsen i saltvand og ikke i ferskvand, hvilket er en vigtig oplysning.

Som supplement til vurderingen i bilag 8 kan det tilføjes at der i den detaljerede redegørelse af artens biologi i Fiskeatlassen¹ oplyses, at der aldrig er påvist gydning i Danmark (eller Norge og Sverige). Desuden begrænses registreringerne i vandløb i nyere tid sig til enkeltregistreringer i Skals Å (1995) og Ribe Vesterå i 2009.

Det vurderes derfor at kombinationen af artens biologi (placeringen af gydepladser allernederst i vandløbene i zonen ved overgangen til brakvand) og det faktum at den er ekstremt sjælden i vandløbene, betyder at det må anses for meget usandsynligt at opstemningen ved Tangeværket kan have nogen betydning for denne art.

¹ https://fiskeatlas.ku.dk/artstekster/Stavsild_Fiskeatlas.pdf

Det er således vores vurdering, at der ikke er behov for nye undersøgelser af Stavsild i selve Gudenåen, og at disse undersøgelser i givet fald, med meget stor sandsynlighed, ville resultere i 0-fangster.

Viborg kommune kunne evt. udvide vidensgrundlaget ved at tage kontakt til lokale lystfiskerforeninger ved Gudenåen, for at høre om de har kendskab til lystfiskerfangster af Stavsild i området.

Vandområdeplanlægning

Vedrørende målsætninger og tilstand i vandområdeplanerne, vil vi gerne gøre opmærksom på at de tilstande der er nævnt på side 5 i udkastet til væsentlighedsvurderingen er baseret på ældre data. Der foreligger et nyere datagrundlag i basisanalysen for vandområdeplanerne for 2021-2027². Bl.a. er tilstanden for fisk ikke længere ukendt nedstrøms Tange Sø, men moderat økologisk tilstand. Tilsvarende er tilstanden for makrofytter ændret, således at den nu er god både op- og nedstrøms Tangeværket. Det opfordres til at de nyeste data anvendes til vurderingerne i forhold til vandområdeplanlægningen.

Der gøres desuden opmærksom på at Tange Sø også er omfattet af vandområdeplanlægningen og at den i den nuværende situation har god/høj økologisk tilstand for de tre kvalitetsparametre (men ikke-god kemisk tilstand pga. forhøjede niveauer af kviksølv og anthracen). Tangeværket må anses som centralt i forhold til opretholdelse af en god økologisk tilstand i Tange Sø, eftersom det er en forudsætning for at søen eksisterer. Væsentlighedsvurderingen kunne med fordel indeholde en vurdering af konsekvenserne for søen, ved en nedlæggelse af Tangeværket.

Nye lampretundersøgelser

Nye undersøgelser af lampretforekomster i Gudenåen kunne med fordel udføres ved en kombination af traditionelle metoder (registrering af gydeaktivitet og larveundersøgelser) og nye eDNA-metoder (vandprøver taget på udvalgte potentielle gydelokaliteter, evt. analyseret med metabarcoding-metoden og sammenholdt med prøver fra kendte forekomster). Der gøres desuden opmærksom på at vandprøver til eDNA-analyse uden problemer kan udtages i denne sæson og opbevares til senere analyse.

² <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3basis2019>